

RTVD:s verksamhetsplan 2026

1 Allmänt

Denna verksamhetsplan skrivs inför verksamhetsåret och beslutas då av RTVD:s styrelse som arbetar efter den fram till årsmötet i april. Styrelsen kommer därefter att arbeta efter den av årsmötet beslutade verksamhetsplanen.

Verksamhetsåret 2026 – ett valår – kommer att innebära stora utmaningar för RTVD. Även om frågan om legalisering av dödshjälp sannolikt inte kommer att bli eller vara en valfråga är det angeläget att vi gör allt vad vi kan för att hålla frågan levande och angelägen.

I vårt geografiska närområde pågår aktiviteter för att legalisera dödshjälp. I september 2025 tillsatte den danska regeringen en interministeriell arbetsgrupp med uppdrag att ta fram olika dödshjälpsmodeller, baserat bland annat på reflektionspapper från Udvalget for en mere værdig død, Etiska rådets yttrande och internationella erfarenheter. Arbetsgruppen ska i sitt arbete inkludera ”relevanta sjukvårdsprofessionella, juridiska, etiska och ekonomiska överväganden.” Arbetsgruppen ska redovisa sitt arbete inom två år.

I mars 2024 nådde ett medborgarförslag om legaliserad dödshjälp i Finland de 50 000 underskrifter som krävs för att frågan ska tas upp i riksdagen. Ett likalydande initiativ nådde Finlands riksdag 2018. Den gången röstades förslaget ned. Något beslut om 2024 års medborgarförslag har ännu inte fattats.

I Storbritannien röstade underhuset i juni 2025 ja till ett lagförslag om att tillåta dödshjälp i England och Wales. Förslaget granskas för närvarande av överhuset.

I Frankrike röstade parlamentet i maj 2025 ja till ett förslag om legaliserad dödshjälp, som kan ges under strikta villkor. Omröstningen var starten på en lång process innan lagen kan träda i kraft. Förslaget ska passera genom senaten och sen tillbaka till parlamentet för att slutligt röstas igenom.

När denna verksamhetsplan skrivs finns det i medier uppgifter om att lagstiftningsarbetet i både Storbritannien och Frankrike har stött på patrull i överhuset respektive senaten. Det är med andra ord osäkert om dessa länder kommer att legalisera dödshjälp redan under innevarande år, vilket kan komma att påverka RTVD:s arbete negativt. Styrelsen följer utvecklingen och anpassar både arbete och kommunikation till den eventuellt nya situationen.

2 Politiskt påverkansarbete

Trots att frågan om legaliserad dödshjälp alltså är på den politiska agendan i andra länder är den fortfarande inte en prioriterad fråga i den svenska politiska debatten.

Under riksdagens allmänna motionstid hösten 2025 registrerades totalt 3 734 (2024: 3 169) motioner, varav 11 (lika många som 2024) handlade om dödshjälp. Dessa var följande.

- Niels Paarup-Petersen (C) – Tillsättning av en utredning om gråzoner i livets slutskede inklusive dödshjälp
- Alireza Akhondi (C) – Aktiv dödshjälp
- Kerstin Lundgren (C) – Rätten att avsluta sitt liv
- Muharrem Demirok m.fl. (C) – Demokrati och konstitutionella frågor
- Kristina Axén Olin (M) – Utredning om assisterad dödshjälp
- Ann-Sofie Lifvenhage (M) – Rätten till aktiv dödshjälp
- Helena Storckenfeldt (M) – Aktiv dödshjälp
- Alexandra Anstrell (M) – Möjlighet till aktiv dödshjälp
- Ann-Sofie Lifvenhage (M) – Rätten till aktiv dödshjälp
- Janine Alm Ericson och Malte Tängmark Roos (båda MP) – Rätten till aktiv dödshjälp – dags att införa en lex Natthiko
- Markus Wiechel (SD) – Assisterad dödshjälp
- Mikael Oscarsson (KD) – Livshjälp – inte dödshjälp

Som framgår av denna uppräknings står en KD-riksdagsledamot bakom en av årets motioner. Han vill att riksdagen ska stå fast vid förbudet mot dödshjälp och i stället utveckla den palliativa vården, säkerställa nationell likvärdig tillgång till sådan vård i hela landet samt stärka stödet till närstående och personal inom vården för att säkerställa hög kvalitet i livets slutskede. Styrelsen noterar att motionären inte tycks vara medveten om att det inte finns något förbud mot "dödshjälp" – medhjälp till självmord är inte en brottslig handling så länge medhjälparen inte är den som utför den avslutande handling som leder till döden. Inte heller läkarassisterad medhjälp finns det något explicit förbud mot utan "förbudet" är resultatet av en tolkning av det icke-definierade begreppet "vetenskap och beprövad erfarenhet". Både motionärens omedvetenhet och vissa av övriga motionärers rubriksättning – "aktiv dödshjälp", ett begrepp som inte längre används av Smer (Statens medicinsk-etiska råd) – indikerar att kunskapsnivån när det gäller dödshjälpsfrågan behöver höjas. Av detta skäl kommer RTVD under 2026 att ta fram följande underlag att användas i det politiska påverkansarbetet.

- Ett brev som medlemmar kan skicka till de politiker som de anser behöver påverkas inför valet. Brevet kommer att följa med det nummer av Bulletinen som går ut i mars 2026. Det kommer även att läggas ut på RTVD:s hemsida med en uppmaning åt även icke-medlemmar att skriva ut det och skicka det till "sina" politiker.
- En "mini-SOU" om legaliserad dödshjälp. RTVD skickade år 2016 en utredning "Dödshjälp i den svenska sjukvården" till statsrådet Gabriel Wikström, Socialdepartementet. Utredningen ledde inte till några diskussioner mellan statsrådet och RTVV och den är idag till stora delar inaktuell. Av detta skäl finns det anledning att ta fram ett både uppdaterat och mer heltäckande underlag att kunna överlämna till både nuvarande (om dokumentet hinner bli klar före valet) och kommande (efter valet i september 2026) regering.
- En sammanställning av de enskilda berättelser som RTVD under de senaste åren samlat in, i syfte att visa att det finns en icke obefintlig och fullt berättigad efterfrågan på legal dödshjälp även här i landet.

I det politiska påverkansarbetet kommer styrelsen att etablera djupare kontakt med de politiker som enligt ovan har motionerat om dödshjälpsfrågan. Dessutom kommer kontakt att etableras med:

1. Tungt ideologiska företrädare för politiken på riksnivå:
 - Ledamöter i riksdagens socialutskott.
 - Partistyreiser och verkställande utskott med ansvar för sjukvård.
2. Opinionsbildare inom partierna
 - Särskilt fokus på S (S-kvinnor och SSU som ofta varit öppna för svåra etiska diskussioner och kan driva på för förändring inifrån).
3. Viktiga organisationer och fackliga företrädare
 - LO-förbund inom vård och omsorg (Kommunal, Vision och Vårdförbundet). Deras medlemmar arbetar ofta direkt med äldre och svårt sjuka, varför deras inställning kan väga tungt).
 - PRO och SPF, se nedan under avsnitt 7 "RTVD och andra grupper".

Det politiska påverkansarbetet kommer att ha högsta prioritet under 2026 – utan politiker som är på vår sida och kan tänka sig att säga ja till en parlamentarisk utredning om legaliserad dödshjälp står vi oss slätt.

RTVD kommer under året att tillsammans med riksdagspolitiker arrangera ett riksdagsseminarium på temat dödshjälp. Tidpunkten för ett sådant seminarium är beroende av den politiska utvecklingen i framför allt Storbritannien – tanken är att bjuda in den labourledamot i underhuset, Kim Leadbeater, som är initiativtagare till det brittiska lagförslaget och en ledamot från överhuset. När denna verksamhetsplan skrivs finns det signaler som tyder på att ett antal ledamöter i överhuset gör allt för att fördröja behandlingen av lagförslaget. Om den inte är avslutad före utgången av maj faller förslaget och måste tas upp på nytt i underhuset.

3 Almedalsdagarna

RTVD:s erfarenheter av att medverka vid och/eller arrangera egna event under Almedalsdagarna är att utbytet i form av medial uppmärksamhet varit obetydligt. Därför har vi inte stått för några egna arrangemang under 2024 och 2025. Med tanke på att 2026 är ett valår anser vi dock att det, trots tidigare erfarenheter, finns skäl att finnas på plats sommaren 2026, både med egna arrangemang eller i samarbete med andra organisationer samt för att kunna närvara vid relevanta aktiviteter av andra arrangörer. Vi kommer sannolikt att behöva anlita extern hjälp för att få tillgång till forum som en stor andel politiker uppmärksammar.

4 Juridiska processer

För Pernilla Wallins räkning driver RTVD:s ordförande en juridisk process om rätten till dödshjälp. Processen startade med en begäran till Socialstyrelsen i december 2023 och avslutades i Högsta förvaltningsdomstolen i februari 2025. Utgången var inte helt oväntad; Socialstyrelsen ansåg att myndigheten inte kunde fatta ett beslut av det aktuella slaget, vilket domstolarna höll med om. I slutet av maj 2025 lämnades därför ett klagomål till

Europadomstolen. Beslut från denna domstol kommer sannolikt inte att meddelas förrän tidigast i slutet av 2026.

I slutet av januari 2025 inleddes en s.k. grupptalan där totalt 22 RTVD-medlemmar, med ordföranden i spetsen, begärde att Socialstyrelsen skulle utfärda föreskrifter om dödshjälp. Myndigheten avvisade denna begäran, vilket enligt domstolarna ansåg var korrekt. Högsta förvaltningsdomstolens beslut kom i mitten av november 2025. Även detta fall kommer klagomål att lämnas till Europadomstolen. Detta kommer att ske senast i mitten av mars 2026 och processen kommer sannolikt att pågå under hela året och en bit in i 2027.

Syftet med de juridiska processerna är att få en prövning av huruvida svensk lagstiftning lever upp till de krav som Europadomstolen ställer på lagstiftningen i en stat som tillåter dödshjälp. Det är RTVD:s uppfattning att medhjälp till självmord är en form för dödshjälp, vilket Europadomstolen även tidigare gett uttryck för. I Sverige är medhjälp till självmord, dvs. dödshjälp, inte en brottslig handling, varken för "vanliga" medborgare eller för personer som har legitimation att utöva ett yrke inom sjukvården. För den senare gruppen är handlingen dock inte laglig, enligt svenska förvaltningsrättsliga regler – en läkare eller annan sjukvårdslegitimerad person blir av med sin legitimation om hen blir påkommen. Detta sker dock utan explicit lagstöd, vilket i sig är allvarligt. Än mer allvarligt är att den obotligt sjuka och lidande person som önskar avsluta livet tvingas göra detta med mer eller mindre drakoniska och/eller osäkra metoder.

5 RTVD i massmedia

Precis som tidigare år kommer fokus att ligga på att aktivt delta i debatten i dagspress samt, vid lämpliga tillfällen, i TV och radio. Från styrelsens sida ser vi gärna att medlemmar skriver insändare och debattartiklar; styrelsen kan bidra med hjälp om så önskas. Genom att generöst svara på frågor och att dela med oss av vår kunskap om dödshjälp fortsätter RTVD att etablera sig som den aktör som massmedia vänder sig till, både för att inhämta faktaunderlag och för kommentarer.

Det har under de senaste åren varit relativt enkelt för RTVD att få in debattartiklar i de största dagstidningarna. Vi har dock börjat märka en viss "trötthet", sannolikt på grund av att vi inte har några stora "nyheter" att komma med. Vi kommer därför under 2026 arbeta för att andra aktörer ska skriva debattartiklar på temat "legaliserad dödshjälp".

6 RTVD i sociala medier

RTVD har en Facebooksida "Rätten till en värdig död" där vi informerar om nyheter inom dödshjälpsområdet och deltar aktivt i diskussionerna. Sidan har drygt 2 900 följare, 400 fler än föregående år. Tre fjärdedelar av de som besöker sidan är kvinnor och de flesta är äldre än 55 år. Sidan hade under perioden september-november 2025 knappt 104 000 visningar. Även i detta sammanhang ser vi gärna att medlemmar uppmärksammar oss på nyheter och själva deltar i debatterna. Arbetet med och aktiviteterna på Facebook kommer att fortsätta under 2026.

RTVD finns sedan sommaren 2025 även på Instagram. Aktiviteten där kommer under 2026 att ske på ett systematiskt sätt och intensifieras.

I syfte att nå ut till en bredare publik kommer RTVD under första halvåret 2026 att starta en podd. Enligt våra preliminära planer kommer representanter för RTVD att informera om olika delar av dödshjälpsfrågan men vi vill även satsa på samtal med/intervjuer av personer som har relevanta synpunkter att tillföra till debatten. Inför höstens val planerar vi även att genomföra paneldiskussioner med företrädare för de politiska partierna.

7 RTVD och andra grupper

Många av de som kommer i kontakt med frågan om dödshjälp är äldre. RTVD kommer under 2026 att fortsätta arbetet för att skapa en tätare dialog med de stora pensionärsorganisationerna SPF och PRO. Även arbetet med att skapa kontakter och dialog med Funktionsrättsrörelsen – för att bidra till att sprida kunskapen om vad frivillig dödshjälp innebär – kommer att fortsätta och intensifieras.

8 Nordiskt samarbete

Arbetet med legaliserad dödshjälp pågår mer eller mindre aktivt i övriga nordiska länder. Som framgår under avsnitt 1 (Politisk påverkan) har den danska regeringen tillsatt en arbetsgrupp för att ta fram förslag på danska dödshjälpsmodeller. Gruppens arbete ska redovisas inom två år, dvs. senast i september 2027. I Finland behandlas för närvarande ett medborgarförslag om legaliserad dödshjälp av parlamentet. I Norge har RTVD:s systerorganisation, Retten till en verdig död, tagit fram ett lagförslag om legaliserad dödshjälp. På Island har arbetet med att övertyga politikerna om behovet av legaliserad dödshjälp stannat av, efter ett regeringsskifte.

I de nordiska länderna befinner vi oss alltså på olika stadier när det gäller arbetet för att legalisera dödshjälp. Vi har därför all anledning att samarbeta och dra nytta av varandras erfarenheter. RTVD kommer därför att vara representerad vid det årliga nordiska mötet, som hösten 2026 genomförs på Island.

Följande år är valår i de nordiska länderna:

- 2026: Sverige och Danmark
- 2027: Finland
- 2028: Island
- 2029: Norge

9 Internationellt samarbete

Liksom tidigare kommer RTVD under 2026 att fortsätta kontakterna med WFRtDS (World Federation of Right to Die Societies) och med systerföreningar runt om i världen.

RTVD kommer att ta kontakt med Dignitas i Schweiz för att inleda ett samarbete. Dignitas har tidigare bidragit till debatten i exempelvis Tyskland och vi gör bedömningen att det skulle vara värdefullt för den svenska debatten om Dignitas röst hördes även här i landet. Det är inte rimligt att svenska staten exporterar sin dödshjälpsproblematik till ett annat land.

Dignitas hjälper varje år svenskar att avsluta livet och har gjort så sedan föreningen började ta emot utläningar år 1998.

Nästa konferens från WFRtDS kommer att äga rum i Tokyo i november 2026.

10 Kunskapsförmedling

RTVD kommer även fortsättningsvis att förmedla föreningens unika kunskap om dödshjälpsfrågor genom att på vår hemsida erbjuda intresserade föreläsningar om ämnet.

11 Medlemsutveckling och administration

RTVD kommer att fortsätta att anlita Föreningshuset Sedab AB i Stockholm för att sköta medlemsregister och den ekonomiska administrationen. RTVD är beroende av medlemsavgifter och gåvor för att driva sin verksamhet. Medlemsantalet har varit relativt stabilt de senaste åren men vi behöver både få fler och yngre medlemmar; närmare 90 procent av alla medlemmar är äldre än 50 år. För att öka medlemsantalet och attrahera även yngre personer behöver vi arbeta systematiskt och strukturerat med olika aktiviteter.

Om vi vill kunna bedriva verksamheten på ett professionellt och effektivt sätt är föreningen helt beroende av ökade intäkter. Styrelsen består till stor del av yrkesverksamma personer och efterlysningar bland medlemmarna av personer som med specialistkompetens inom centrala områden har gett litet eller inget resultat. Därför har styrelsen fattat beslut om att på konsultbasis, motsvarande 30 % av en heltidstjänst, under en period om sex-sju månader anlita en person för att driva specifika aktiviteter, riktade mot medlemmar och potentiella medlemmar, samt bistå vid aktiviteter riktade mot politiker.

De nyhetsbrev/medlemsbrev som ordföranden skickar per mejl till medlemmarna genererar återkoppling av olika slag; medlemmarna uttrycker sin tacksamhet över att få ta del av nyheter och artiklar som de själva inte har tillgång till. Denna aktivitet prioriteras därför relativt högt.

I november 2025 arrangerade RTVD ett medlemsmöte i Lund. Det var mycket uppskattat, varför vi under 2026 i mån av tid kommer att arrangera ett liknande möte på annan plats i landet.

12 Kommunikationsplan

Som framgång av denna verksamhetsplan bygger alla våra aktiviteter i grunden på kommunikation mellan, å ena sidan, RTVD och, å andra sidan, medlemmarna och/eller externa aktörer. RTVD har inte tidigare haft en medveten och strukturerad kommunikationsplan, vilket, när vi nu står inför ett valår och kan sägas ha "momentum", är en klar brist. I stället för att ha en spretig och reaktiv kommunikation behöver vi samlas kring en tydlig, genomtänkt och effektiv kommunikationsplan. En sådan kommer att tas fram under våren 2026.